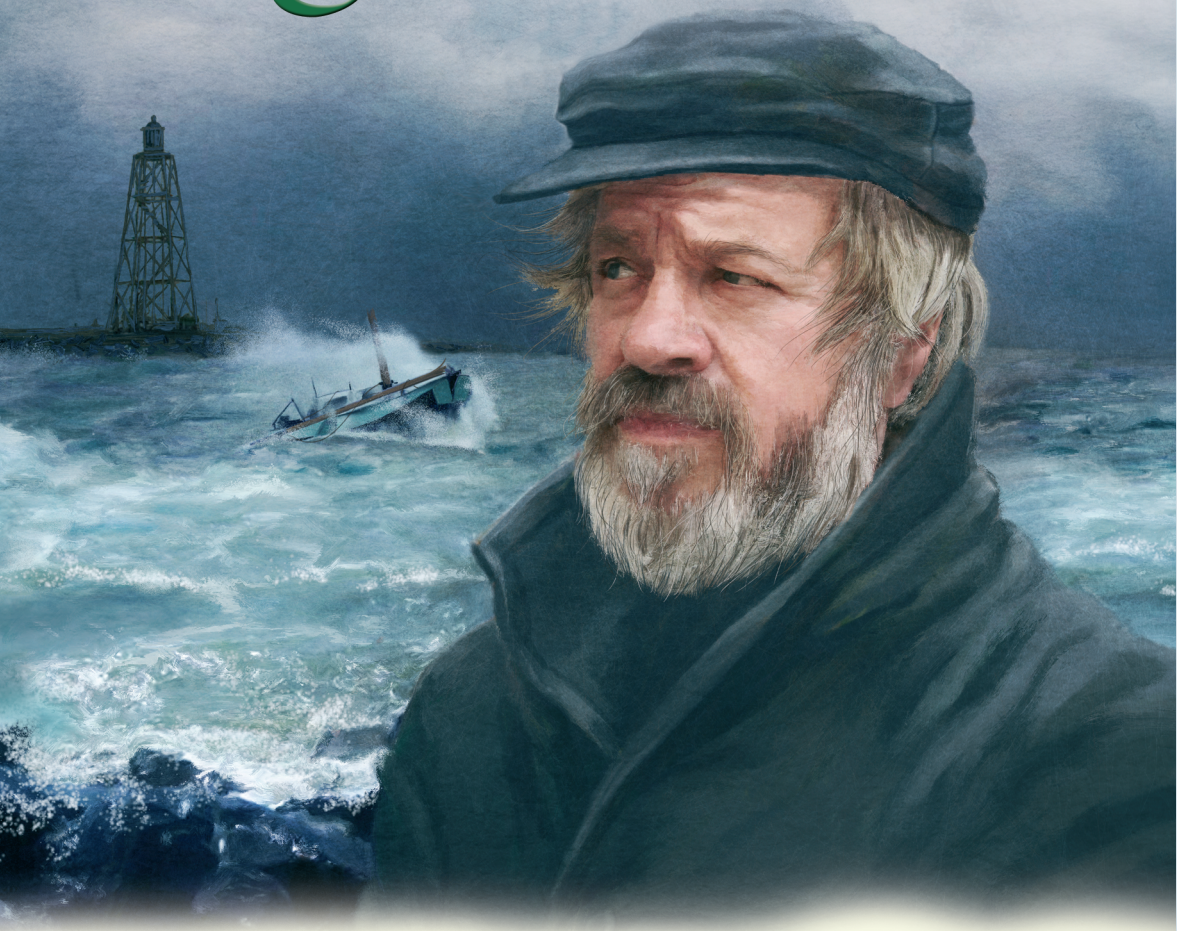

Zo sterft geluk

DAPHNE VAN RAPENBURGH

ZO STERFT GELUK

Daphne van Rapenburgh

Zo sterft geluk

Westfriesland

Zo sterft geluk is het zelfstandig te lezen slot van de Marskramertrilogie. De eerste twee delen zijn *Gevonden kind* en *De warmte van turf*.

www.kok.nl

NUR 344

ISBN 978 90 205 2987 6

© 2010 Uitgeverij Westfriesland, Kampen
Omslagillustratie- en ontwerp: Bas Mazur

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Drenthe, maart 1891

HOOFDSTUK 1

Op het 'Heu!' van de koetsier hield het paard van de postkoets in en kreeg Arnie de gelegenheid om uit te stappen. De koetsier zwaaide met zijn zweep als groet, en even later stond Arnie alleen op het rijpad van het gehucht Oud Eijkelaer en zag in de verte het fraaie dak van de Leeuwerikhoeve. De nieuwe Leeuwerikhoeve, zoals hij het zelf noemde. Lang bleef hij op het pad staan en kreeg geen genoeg van het landschap om hem heen. Een landschap vol herinneringen, en dat wist hij. Daarom wilde hij hier alleen naartoe, en het beleven zonder vragen. Het was immers twintig jaar terug dat hij hier voor het laatst geweest was en deze nieuwe ontmoeting maakte veel in hem los.

Het duurde dan ook een poos eer hij zijn weg vervolgde en de Zandweg op liep, maar toen bleef hij plots staan omdat alles zo anders was. Het toegangshek was breder en hoger, de rij rododendrons voor het huis was er nooit geweest. De schuur stond op een andere plek en de wc was verdwenen.

Behoedzaam, alsof er gevaar dreigde, liep hij het erf op en liet de sleutel, die hij de hele reis al in zijn hand had, even in zijn jaszak glijden toen hij voor de deur stond.

Eigenlijk wilde hij niet naar binnen, want alles zou anders zijn en zijn dromen verstoren. Of erger nog, hij wist zeker dat hij zich ging ergeren aan al die vernieuwingen. De mensen waren immers betoverd door die moderne fratsen, en daarom zouden er geen mooie tegels meer in de schouw zitten en zou de bedstee verdwenen zijn. Ze sliepen liever in zo'n vierkante houten kist, konden ze lekker wegtochten.

En wat was er nou mis met een bedstee? Heerlijk was het, vooral 's nachts tegen de kou, en ook als er een kleine was gekomen, want die lag dan ook beschut aan 't voeteneind en als het kleintje zich liet horen, hoefde de vrouw het bed niet uit.

Vijf kinderen hadden al in de bedstee op 't Oldepad gelegen en ze waren allemaal blijven leven en gezond groot geworden. Alleen met de jongste, Edward, was iets aan de hand. Edward liep mank door een verkeerde geboorte. Het was een hachelijke situatie geweest, die het kind en zijn moeder maar net hadden overleefd. Sindsdien was Hanna nooit meer de oude geworden en was ze dikwijls op bed te vinden. En ter wille van haar moest de verhuizing naar de Leeuwerikhoeve maar doorgaan. Zij wilde het graag, vooral om de grotere kamers en omdat de wc binnenshuis was, best een luxe.

De kinderen zouden wel blij zijn met zijn besluit. Ze hadden er dikwijls genoeg op aangedrongen, want Bargveen was groter dan Gisperzand en daarom was er in Bargveen vaker een kermis en waren er leuke markten. Maar hij was degene die het verhuisplan had tegengehouden, want aan de Leeuwerikhoeve kleefde een voorgeschiedenis met de naam Buwalda. Zijn grootvader, de steenrijke 'graanbaron' Buwalda van Larikxhoven, die zijn enige kleinzoon,

het buitenechtelijk kind van zijn dochter Louise, had meegegeven aan een marskramer die er tweehonderd gulden voor ving.

En ook al was Buwalda al jaren dood, zijn handel en wandel bleven hangen, en daar had vooral moeder Louise mee te maken gehad, want zij was het die alles erfde, zowel het wel als het wee.

Haar ouderlijk huis, de Havikhoeve, was ze na haar pensionering zelf gaan bewonen, en had ze bij haar overlijden, vijf jaar terug, aan het weeshuis nagelaten.

De Arendhoeve had ze als legaat aan de kerk geschonken, onder voorwaarde dat Take Schaafsma het gepachte bedrijf mocht voortzetten.

En toen de Leeuwerikhoeve, mijmerde Arnie verder, en hij besloot toch maar de binnenkant van de hoeve te bekijken.

‘Ja, de Leeuwerikhoeve, het is onderhand een twistappel tussen jou en je moeder,’ had Hanna hem op een dag verweten. En ze had gelijk, want hij wilde niets erven wat met Buwalda te maken had, en zijn moeder wilde hem alles schenken.

Onder druk had hij uiteindelijk de Leeuwerikhoeve aanvaard en de wens geuit dat het pand en de landerijen op naam van de kinderen kwamen te staan zodat deze de pachtopbrengst samen konden delen zodra ze volwassen waren. Maar voor het zover was, moest er eerst gewerkt worden, want de akkers waren nog niet allemaal ingezaaid doordat de laatste zetboer en zijn vrouw de hoeve door ziekte overhaast hadden moeten verlaten en ook hun knecht hadden opgezegd.

Arnie had inmiddels de woonkeuken bereikt, die hem reuze meeviel. ‘Hier kunnen we makkelijk met zijn achten

vertoeven,' vond hij, 'maar het zullen er zeven worden, want Ale gaat niet mee, die wil op 't Oldepad in Gisperzand blijven wonen, waar hij boswachter mag worden.' Volgende week ging hij zijn papieren halen en zou hij glimmen van trots als hij zei: Kijk eens vader, nu ben ik boswachter!

Het zou vreemd zijn zonder Ale, ook voor de kinderen. Vier jaar was Louise toen het weeshuisbestuur de aanvraag goedkeurde en hij en Hanna de pleegouders van Ale mochten worden. En Ale had gehuild en zijn nieuwe ouders gezoend, ook al was hij al achttien. Alle vijf de kinderen beschouwden Ale als hun broer en zouden dat altijd blijven doen. En voor het weeshuis bleef het ook hetzelfde, want hoe oud Ale ook werd, hij zou altijd de door het weeshuis gegeven naam blijven dragen, onder hun toezicht blijven en zijn nummer behouden.

Toen Arnie via de steile trap de eerste verdieping bereikte en door de diverse kamers liep, knikte hij voor zich uit. Ruimte genoeg voor zijn gezin, en op zolder nog twee knechtenkamertjes. Ja, er moest een knecht komen, de akkers waren te groot om het met twee man te doen. Maar het was wel wennen: eerst zelf knecht zijn en dan, zo'n twintig jaar later, de leiding te moeten nemen. Het kon verkeren in het leven.

Gelukkig wilde zoon Lobbe ook boer worden en dat was een goed vooruitzicht, want voor zijn vijftien jaren was het al een potige knaap die heel wat werk verzette en ook totaal anders was dan zijn broer Elco, die – hoewel anderhalf jaar jonger – heel bijdehand was. Ja, bij Elco moest hij de touwtjes strak in handen houden, anders werd Elco de baas en dan zou hij een slecht voorbeeld zijn voor de anderen, onder wie zijn jongere zus Sipke, die hoog tegen

Elco opkeek. En Sipke moest blijven wie ze was: een leuk kind dat altijd neuriede en op school al opviel door haar zangstem.

Inmiddels was Arnie weer buiten en liep als vanzelf naar de plek waar ooit de paardenstal stond. Aan niets was de plek nog te herkennen die hem onmiddellijk terugbracht bij zijn geliefde Frouke en Ploos, zijn trouwe viervoeters, die na hun dood waren vervangen door Saar en Leu.

Toen hij dan weer op de halte van de postkoets stond en het ruisen van de beek hoorde, doemde het verleden opnieuw op en klonken Mijntjes lach en Widdes bromstem hem weer in de oren zoals ze met zijn drieën bij de beek speelden.

Eenmaal in de postkoets gingen zijn gedachten terug naar die dag dat hij Mijntje per koets naar De Goede Herder bracht. Achttien jaar was ze toen, en nu, overmorgen, werd zijn dochter Louise achttien jaar.

Waar was de tijd gebleven? En hoeveel doden had hij in die tussenliggende tijd al naar hun laatste rustplaats gebracht? Buwalda, moeder Louise, de vader van Hanna, en ook de marskramer, zij allen waren heengegaan. Ja, de marskramer, de man met wie hij samen een geheim verborgen hield. Een geheim dat nu met niemand meer gedeeld zou worden. Alleen Widde wist nog dat zijn broer Arnie een vondeling was, maar van Widde had hij niets te vrezen. Voor Widde bestond hij niet meer en dat was maar goed ook, vooral voor de kinderen, want wat zouden zij er wijzer van worden als het duistere familiegeheim werd onthuld?

Maar laatst leek het erop dat het mis zou gaan toen Elco hem in de schuur opzocht en vroeg: 'Waarom schonk die vrouw van het weeshuis ons een hoeve, bent u dan fami-

lie van haar?’ Hij was geschrokken van die vraag en was blij met de snelle inval die hij kreeg om te antwoorden: ‘Die vrouw hield veel van Ale, en omdat Ale hier als ons eigen kind werd behandeld, besloot ze Ale en jullie de hoeve gezamenlijk te laten erven. Is dat aardig of niet?’

‘Heel aardig,’ vond Elco toen en wilde meteen gaan rekenen: ‘Wat kost een hoeve? Want dan kan ik dat in zessen delen en weet ik wat ik krijg, want in rekenen ben ik goed.’

‘Nou,’ had hij toen tegen de jongen gezegd, ‘met rekenen moet je nog maar even wachten, want je deel krijg je pas als je meerderjarig bent.’

Met de opmerking ‘dan pas?’ had de jongen de schuur verlaten en Arnie was blij geweest met zijn snelle leugen, want de kinderen hoefden niet te weten dat hij veel geld van zijn moeder had geërfd: haar eigen geld, opgespaard van tientallen jaren salaris, zoals ze met stelligheid had gezegd. En van dat geld kregen de kinderen hun deel, en zo bleef de hoeve van hem en Hanna.

Ja, hij was redelijk rijk in bezittingen, maar nog meer met zijn gezin: een lieve vrouw en vijf fijne kinderen, zes, met Ale meegerekend, en als overmorgen Louise haar achttiende verjaardag ging vieren, zou hij het hen mededelen: we gaan verhuizen naar de Leeuwerikhoeve.

En zo gebeurde het een maand later dat de familie Ovink de eerste kroes koffie dronk in hun nieuwe woonkeuken en de jongsten van het gezin de beek hadden ontdekt en van steen naar steen sprongen zoals hun vader ooit had gedaan. Toen ze de roep van hun vader hoorden, kwamen ze snel naar huis en keken hongerig naar de stapel pan-

nenkoeken op tafel. Ze aten gretig, en terwijl Arnie met een mes de brief opende die de postbode bracht, zei Hanna: 'Ik vind het toch akelig om naar die lege stoel van Ale te kijken.'

'Dat is je moederhart,' meende Arnie.

'Misschien wel,' gaf Hanna toe, 'maar ik ben ongerust over zijn maaltijden en zo.'

'Een man van tweeëndertig kan heus wel voor zichzelf zorgen, hoor,' vond Arnie, 'maar een knaap van veertien waarschijnlijk niet.'

'Wat zeg je nu toch allemaal?' vroeg Hanna verwonderd aan haar man.

'Ik heb hier een brief van Geurt,' legde Arnie uit, 'en die schrijft dat er een plaatsje op de werf is vrijgekomen voor Elco.'

'Hiep, hiep!' riep Elco op het onverwachte goede nieuws en sprong van zijn stoel.

'Ga zitten, Elco!' gebod Arnie. 'De anderen eten nog en we hebben nog niet gedankt.'

Toen de maaltijd ten einde was, vervolgde Arnie: 'Oom Geurt schrijft dat je volgende week kunt beginnen, Elco, dat je een gulden per week verdient en dat je bij hem in de kost mag.'

'Daar kan ik vrede mee hebben,' bekende Hanna. 'Geurt en Fennie zijn goede mensen.'

'Ja,' beaamde Elco, 'en ik word rijk met een gulden per week!'

'En ik denk van niet,' sprak zijn vader hem tegen.

'En waarom denkt u van niet?' wilde Elco weten, met een zweem van teleurstelling in zijn stem.

'Omdat je van die gulden eerst je kosthuis moet betalen en de postkoets heen en terug.'

‘Maar dan houd ik niks over!’ klaagde Elco.

‘Dat is zo,’ beaamde Arnie, ‘maar je leert daar wel een vak en in dat vak begin je als krullenjongen.’

‘Krullenjongen?’ herhaalde Elco misnoegd. ‘Maar ik word toch geen kapper?’

Iedereen lachte, behalve Elco, en een week later bleef ook zijn stoel aan tafel leeg.

Na de moeilijke jaren van armoede en eenzaamheid, genieten Arnie en Hanna Ovink volop van hun gezin. De zes kinderen groeien op in zorgzame harmonie. Maar dan trekken zich ook boven De Leeuwerikhoeve donkere wolken samen.

Een veroordeling, een onbeschrijfelijk verlies, een onverwacht kleinkind. Dwars door deze stormen sturen Arnie en Hanna hun gezin liefdevol langs alle klippen. Toch ontstaat door Arnies trotse hoofd ook een dramatische verwijdering met grote gevolgen voor het hele gezin...

In dit slotdeel keert het verleden van hoofdpersoon Arnie Ovink nog eenmaal terug, en wel in een heel verrassende vorm.

Dit is een zelfstandig vervolg op de romans *Gevonden kind* en *De warmte van turf*.

Westfriesland

ISBN 978 90 205 2987 6 / NUR 344

9 789020 529876

www.kok.nl